

Правила безпечної поведінки в надзвичайних ситуаціях

1. При загрозі ураження стрілецькою зброєю:

- Закрийте штори або жалюзі (заклейте вікна паперовою стрічкою) для зниження ураження уламками скла.
- Вимкніть світло, закрийте вікна та двері.
- Займіть місце на підлозі в приміщенні, що не має вікон на вулицю (комора, ванна, передпокій).
- Інформуйте можливими засобами про небезпеку близьких і знайомих.

2. При загрозі бойових дій:

- Закрийте штори або жалюзі (заклейте вікна паперовою стрічкою) для зниження ураження осколками скла. Вимкніть джерело живлення, закрийте воду і газ, загасіть пічне опалення.
- Візьміть документи, гроші і продукти, предмети першої необхідності, медичну аптечку.
- Негайно покиньте житлове приміщення, сховайтесь в підготовленому підвалі або найближчому укритті.
- Попередьте про небезпеку сусідів. Надайте допомогу старим і дітям.
- Без крайньої необхідності не залишайте безпечного місця перебування.
- Проявляйте крайню обережність, не піддавайтеся паніці.

2. Якщо стався вибух:

- Переконайтеся в тому, що ви не отримали значних травм.
- Заспокойтеся і уважно озирніться навколо, чи не існує загрози подальших обвалів і вибухів, які не звисає чи з руїн розбите скло, не потрібна комусь ваша допомога.
- Якщо є можливість - спокійно вийдіть з місця події. Якщо ви опинилися в завалі - періодично подавайте звукові сигнали. Пам'ятайте, що при низькій активності людина може протриматися без води п'ять діб.
- Виконуйте всі розпорядження рятувальника.

3. При повітряній небезпеці:

- Вимкніть джерело живлення, закрийте воду і газ.
- Погасіть пічне опалення.
- Візьміть документи, гроші і продукти, предмети першої необхідності, медичну аптечку.
- Попередьте про небезпеку сусідів і при необхідності надайте допомогу старим і хворим.
- Якнайшвидше дійдіть до захисної споруди або сховайтесь на місцевості. Дотримуйтесь спокою і порядку. Без крайньої необхідності не залишайте безпечного місця перебування. Слідкуйте за офіційними повідомленнями.

4. При загрозі масових заворушень:

- Зберігайте спокій і розсудливість.
- При перебуванні на вулиці негайно покиньте місця масового скупчення людей, уникайте агресивно налаштованих осіб.
- Не піддавайтеся на провокації.
- Надійно закрийте двері. Не підходьте до вікон і не виходьте на балкон. Без крайньої необхідності не покидайте приміщення.

5. Якщо вас захопили злочинці як заручника і вашому життю і здоров'ю загрожує небезпека:

- Намагайтеся запам'ятовувати будь-яку інформацію (вік, зріст, голос, манеру розмовляти, звички і т.п.) про злочинців, що надалі може допомогти встановити їх місцезнаходження.
- При першій можливості намагайтеся повідомити про місце свого перебування рідним чи в міліцію.
- Намагайтеся бути розважливими, спокійними, по можливості миролюбними, оберігайте себе від непотрібного ризику.
- Якщо злочинці перебувають у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, то намагайтеся максимально обмежити себе від спілкування з ними, так як їх дії можуть бути непередбачувані.
- Чи не підсилюйте агресивність злочинців непокорю, сваркою, зайвим опором.
- Виконуйте вимоги терористів, не створюючи конфліктних ситуацій, запитуйте дозволу переміщатися, сходити в туалет, відкрити сумочку і т.д.
- Уникайте будь-яких дискусій, особливо політичних, зі злочинцями, будьте, насамперед, уважними слухачами.
- Зберігайте свою честь і нічого не просіть, намагайтеся з'їдати все, що дають, незважаючи на те, що їжа може бути непривабливою.
- Якщо ви тривалий час перебуваєте поруч із злочинцями, постарайтеся встановити з ними контакт, викликати гуманні почуття і почати розмову, не наводячи їх до думки про те, що ви хочете щось вивідати.
- Не дозволяйте собі падати духом, використовуйте будь-яку можливість поговорити з самим собою про свої надії, проблеми, які трапляються в житті, постарайтеся заспокоїтися і розслабитися за допомогою медитації, читайте різні тексти, постарайтеся згадати вірші.
- Уважно стежте за поведінкою злочинців та їх намірами, будьте готові до втечі, якщо ви абсолютно впевнені в безпеці такої спроби.
- Постарайтеся знайти найбільш безпечне місце в приміщенні, де вас тримають і де можна було б захиститися під час штурму терористів (приміщення, стіни і вікна яких не виходять на вулицю - ванна кімната або комора), у разі відсутності такого місця падайте на підлогу при будь-якому шумі або стрілянині.
- При застосуванні спеціальними підрозділами сльозоточивого газу дихайте через мокру тканину, швидко і часто моргайте, викликаючи сльози.
- Під час штурму ні в якому разі не беріть в руки зброю терористів, щоб не постраждати від штурмуючих, які стріляють по озброєним людям.
- При звільненні виходьте швидше, речі залишайте там, де вони лежать, оскільки можливі вибухи або пожежа, беззаперечно виконуйте команди групи захоплення.

6. При проведенні тимчасової евакуації цивільного населення з небезпечного району:

Візьміть документи, гроші і продукти, необхідні речі, медикаменти.

- По можливості надайте допомогу громадянам похилого віку, людям з фізичними вадами.

3

- Дітям дошкільного віку вкладається в кишеню або пришивається до одягу записка, де вказується прізвище, ім'я, по батькові, домашня адреса, а також ім'я та по батькові матері і батька.

- Дотримуйтесь вказаного маршруту. При необхідності зверніться за допомогою до правоохоронців та медичних працівників.

"Екстрена валіза":

«Екстрена валіза» – це узагальнене визначення базового набору речей, необхідного кожній цивільній людині, щоб вижити в будь-якій екстремальній ситуації.

Сьогодні «Екстрена валіза» (тривожний чемодан) повинна бути в кожній родині. Цивільний тривожний чемоданчик, як правило, являє собою укомплектований рюкзак об'ємом від 30 і більше літрів, що містить необхідний індивідуальний мінімум одягу, предметів гігієни, медикаментів, інструментів, засобів індивідуального захисту та продуктів харчування.

Цивільний тривожний чемоданчик призначений для максимально швидкої евакуації із зони надзвичайної події, будь то землетрус, повінь, пожежа, загострена криміногенна обстановка, епіцентр військових дій і т.д. Укладайте рюкзак так, щоб можна було швидко і без ускладнень знайти потрібну річ. Добре, якщо рюкзак укомплектований спеціальною накидкою від дощу. Перевагу треба віддавати рюкзаку, який зручно розташовується на спині, не сковує рухів і не розійдеться по швах в перші 30 хвилин.

У нього рекомендується покласти наступне:

1. Копії важливих документів в водонепроникній упаковці. Заздалегідь зробіть копії всіх важливих документів – паспорта, автомобільних прав, документів на нерухомість, автомобіль і т.д. Документи треба укладати так, щоб у разі необхідності їх можна було швидко дістати. Серед документів варто тримати кілька фотографій рідних і близьких, з написаними на звороті адресами та номерами телефонів .

2. Кредитні картки та готівку. Необхідно мати при собі невеликий запас грошей.

3. Дублікати ключів від будинку і машини.

4. Карту місцевості, а також інформацію про спосіб зв'язку і обумовлене місце зустрічі вашої родини.

5. Засоби зв'язку та інформації. Невеликий радіоприймач з можливістю прийому в УКХ і FM діапазоні дозволить бути в курсі ситуації. Запасні батарейки до радіоприймача та мобільний телефон з зарядним пристроєм.

6. Ліхтарик (краще кілька) і запасні батарейки до нього.

7. Компас, годинник (перевагу віддавайте водонепроникним).

8. Мультишульц – багатофункціональний інструмент, зазвичай у вигляді складних пасатижів з порожнистими ручками, в яких заховані додаткові інструменти (лезо ножа, шило, пила, викрутка, ножиці і т.п.)

9. Ніж, сокирка.
10. .
13. Шнур синтетичний 4-5мм, близько 20 м.

4

14. Блокнот і олівець.
 15. Нитки та голки.
 16. Аптечка першої допомоги. Аптечка повинна включати в себе: бинти, лейкопластир, вата, йод, активоване вугілля (інтоксикація), парацетамол (жарознижувальний), пенталгін (знеболююче), супрастин (алергія), іммодиум (діарея), фталазол (шлункова інфекція), альбуцид (очні краплі).
 17. Ліки, які ви приймаєте (мінімум на тиждень) з описом способу застосування та дози; рецепти; прізвища та мобільні телефони ваших лікарів (слідкуйте за терміном придатності ліків).
 18. Одяг: комплект нижньої білизни (2 пари) , шкарпетки бавовняні (2 пари) і вовняні, запасні штани, сорочка або кофта, плащ-дощовик, в'язана шапочка, рукавички, шарф (може знадобитися в найнесподіваніших ситуаціях). Зручне, надійне взуття.
 19. Засоби гігієни: зубна щітка та паста, шматок мила, рушник , туалетний папір, кілька упаковок одноразових сухих хусток або серветок, кілька носових хусток, вологі серветки. Жінкам – засоби інтимної гігієни.
 20. Приналежності для дітей (якщо необхідні).
 21. Посуд: казанок, фляга, ложка, кружка (краще металеву 0,5л), розкладний стаканчик.
 22. Сірники (бажано, туристичні), запальничка.
 23. Запас їжі на кілька днів – все, що можна їсти без попередньої обробки і не займає багато місця та довго зберігається. Запас питної води на 1-2 дні, який треба періодично оновлювати (вода не повинна бути застоною). Висококалорійні солодощі: кілька батончиків «Snickers» або «Шок» (до цих пір використовуються тактичними групами, як джерело живлення і енергії, що володіє малою вагою), жменю льодяників. Набір продуктів: пару банок тушонки, галети, суп-пакети, м'ясні та рибні консерви. Якщо дозволяє місце: крупа перлова, гречана, рис, пшоно, макарони, вермішель, сухі овочеві напівфабрикати і т. п. Горілка, вино, спирт питний. Алкоголь може бути засобом для зняття стресу, дезінфікуючим засобом.
- Цей список доповнюється і коригується за вашими потребами. Приблизний обсяг рюкзака становить близько 30 літрів. Вага рюкзака не повинна перевищувати 50 кг.

ОПОВІЩЕННЯ ПРО ЗАГРОЗУ

Для привернення уваги населення в екстремальних випадках перед передачею інформації включаються сирени, а також інші сигнальні засоби (церковні дзвони, автомобільні сигнали, гучномовці встановлені на спец. автомобілях).

Запам'ятайте! Сирени і переривисті гудки, інші сигнальні засоби означають сигнал цивільного захисту **“УВАГА ВСІМ!”**.

Почувши такий сигнал, негайно увімкніть гучномовець, радіоприймач або телевізор і слухайте повідомлення управління (відділу, штабу ЦЗ) з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення.

5

Інформація передається протягом 5 хвилин після подачі звукових сигналів (сирени, гудки, дзвони і т.д.). Крім цього, за умови неможливості передачі електро -, радіо та мобільним зв'язком, передається через вістових ланок оповіщення створених при органах місцевого самоврядування.

Вислухавши повідомлення управління (відділу, штабу ЦЗ) з питань ЦЗН, кожний повинен діяти без паніки і метушні у відповідності з отриманими вказівками.

Зразки повідомлень

Повітряна небезпека

«Увага! Говорить оперативний черговий сектору з питань цивільного захисту. Громадяни! Повітряна тривога! Відключіть світло, газ, воду, погасіть вогонь у печах. Візьміть засоби індивідуального захисту, документи, запас продуктів і води. Попередьте сусідів і по необхідності допоможіть старим і хворим вийти на вулицю. Якнайшвидше дійдіть до захисного укриття або укрийтеся на місцевості. Зберігайте спокій і порядок. Будьте уважні до вказівок управління НС.»

Закінчення повітряної небезпеки

«Увага! Говорить оперативний черговий сектору з питань цивільного захисту. Громадяни! Відбій повітряної тривоги! Усім повернутись до місць роботи або проживання. Надайте при цьому допомогу хворим і старим. Будьте готові до можливого повторного нападу противника. Завжди майте при собі засоби індивідуального захисту. Будьте уважні до вказівок управління НС.»

Загроза хімічного зараження

«Увага! Говорить оперативний черговий сектору з питань цивільного захисту. Громадяни! Виникла безпосередня загроза хімічного зараження. Одягніть протигази, укрийте малих дітей у захисних дитячих камерах. Для захисту поверхні тіла використовуйте спортивний одяг, комбінезони і чоботи (краще гумові). При собі майте плівкові, полімерні накидки, куртки або плащі. Перевірте герметизацію жилих приміщень, стан вікон та дверей. Загерметизуйте продукти харчування та створіть запас питної води. Попередьте сусідів про отриману інформацію. Допоможіть хворим і старим. Відключіть електронагрівальні прилади. Будьте уважні до вказівок сектору з питань цивільного захисту.»

Загроза радіоактивного зараження

«Увага! Говорить оперативний черговий сектору з питань цивільного захисту. Громадяни! Виникла безпосередня загроза радіоактивного зараження. Приведіть у готовність засоби індивідуального захисту і тримайте їх постійно при собі. По вказівкам органів цивільного захисту населення одягніть їх. Для захисту поверхні тіла від забруднення радіоактивними речовинами використовуйте спортивний одяг, комбінезони і чоботи. При собі майте

плівкові (полімерні) накидки, куртки або плащі. Перевірте герметизацію жилих приміщень, стан вікон і дверей. Загерметизуйте продукти харчування і створіть запас питної води. Попередьте сусідів про отриману інформацію. Допоможіть у цьому хворим і людям похилого віку. Відключіть електронагрівальні, газові прилади. У подальшому дійте у відповідності з вказівками управління з питань НС.»

6

Про повінь (катастрофічне затоплення) в разі руйнування гідротехнічних споруд.

«Увага! Говорить оперативний черговий сектору з питань цивільного захисту. Громадяни! У зв'язку з підвищенням рівня води у р. _____ можливе затоплення (підтоплення) населених пунктів _____. Населенню, що проживає у цих населених пунктах, зібрати необхідні речі, продукти харчування, воду, відключити газ, електроенергію і вийти у райони _____. Про отриману інформацію повідомте сусідів, допоможіть літнім та хворим. При раптовому підвищенню рівня води зайняти підвищені місця (верхні поверхи будинків, дахи, горища, дерева) і чекати допомоги. Будьте уважні до вказівок управління НС.

Поради населенню щодо перебування у найпростіших захисних спорудах (підвали, погреб, овочесховища, тощо)

Населення укривається у захисних спорудах за сигналами цивільного захисту. В разі їх відсутності по потребі.

Заходити до укриттів потрібно організовано, швидко і без паніки.

Літніх і хворих необхідно влаштувати ближче до вентиляційних труб.

У сховище (укриття) потрібно приходити зі своїми засобами індивідуального захисту органів дихання, продуктами харчування і документами. Не дозволяється приносити з собою речі громіздкі, з сильним запахом, легкозаймисті, приводити тварин. У сховищі забороняється ходити без потреби, шуміти, курити, виходити назовні без дозволу старшого. Всі у сховищі зобов'язані виконувати розпорядження старшого по сховищу, надавати посильну допомогу хворим, інвалідам.

Для укриття населення сховища повинні готуватись завчасно. Створюється запас води, медикаментів, продуктів харчування.

Перевіряється наявність вентиляції.

Завчасно повідомляються близькі, рідні, знайомі про можливість перебування в тому чи іншому сховищі (підвал в сусідів, овочесховище школи, тощо).

ІНСТРУКЦІЯ

першочергових дій персоналу і посадових осіб підприємств, установ та організацій у разі загрози виникнення терористичних або диверсійних актів

1. Заходи попереджувального характеру:

- здійснити комплексне обстеження стану надійності охорони об'єкта, посилити пропускний режим по допуску на об'єкт автотранспорту, персоналу і відвідувачів, проводити ретельну перевірку ввезеного на об'єкт майна і внесеної ручної поклажі. Для цих цілей використовувати технічні

засоби (металодетектори, газоаналізатори, дзеркала для огляду автомобілів та ін.);

- вжити додаткових заходів щодо інженерно-технічної оснащеності об'єкта, додатково встановити модернізовані системи сигналізації і відеоспостереження в зонах підвищеного ризику;
- оснастити телефони об'єкта, зазначені в офіційних довідниках, автоматичними визначниками номера і звукозаписною апаратурою;

7

- розробити план евакуації відвідувачів, персоналу та постраждалих; визначити (уточнити) завдання служб охорони, безпеки об'єкту при евакуації;
- у випадку загострення криміногенної обстановки в регіоні ввести чергування співробітників підрозділів безпеки, підсилити контроль за роботою особового складу охорони, регулярно здійснювати перевірки несення служби в денний і нічний час;
- сформувавати у кожній черговій зміні охорони, групи негайного реагування. У ході щоденних інструктажів уточнювати розрахунок особового складу, що заступає на чергування, звертати особливу увагу на доведення оперативної обстановки на об'єкті, а також на необхідність посилення пильності і підвищення відповідальності співробітників;
- силами співробітників підрозділів охорони і безпеки організувати проведення систематичних обходів і оглядів об'єкта і прилеглої до нього території з метою своєчасного виявлення підозрілих предметів і запобігання закладки вибухових пристроїв, а також установа сторони осіб, що проявляють підвищений інтерес до об'єкта;
- регулярно проводити перевірки підсобних приміщень і територій, не допускати перекриття шляхів евакуації людей і транспорту;
- ввести в практику систематичне проведення перевірок проходження сигналів оповіщення від чергової зміни охорони до посадових осіб об'єкта, а також стану засобів оповіщення персоналу;
- організувати практичні тренування зі співробітниками охорони і персоналом по діях при виникненні надзвичайної ситуації терористичного характеру;
- провести інструктивні заняття з персоналом про порядок дій при прийомі телефонних повідомлень з погрозами терористичного характеру і правилах поводження з письмовими анонімними матеріалами (див. **розділи 3 і 4**). Звернути увагу на неприпустимість прийому на зберігання від сторони осіб будь-яких предметів та речей;
- при укладанні договорів оренди приміщень об'єкта обов'язково включати умови, що дають право підрозділам безпеки здійснювати перевірку зданих в оренду приміщень;
- здійснювати заходи щодо більш ретельного підбору персоналу об'єкта, у тому числі допоміжного складу (чергових, ремонтників, прибиральників тощо). Більш ретельно здійснювати перевірку і допуск на об'єкт фахівців сторони організацій;

- звільнити від зайвих предметів службові приміщення, сходові клітини, приміщення, де розташоване технічне устаткування;
- забезпечити регулярне видалення з будівель відходів, по можливості звільнити територію від будівельних лісів та металевого сміття, контейнери - сміттєзбірники встановити поза межами будівель об'єкту;
- довести до всього персоналу номери телефонів, за якими необхідно повідомити правоохоронні та інші органи при виявленні підозрілих предметів або ознак загрози проведення терористичного акту.

7

2. При виявленні на об'єкті підозрілого предмета, схожого на вибуховий пристрій.

Ознаки, що можуть вказувати на наявність вибухового пристрою:

- виявлення безгоспного предмету у будь-якому вигляді (сумка, згорток, пакет або предмет, схожий на гранату, міну, снаряд і т.п.) у місцях можливої присутності великої кількості людей, поблизу пожежо- і вибухонебезпечних місць, розташування різного роду комунікацій;
- наявність на виявленому предметі проводів, мотузок, ізоляційної стрічки, скотчу;
- підозрілі звуки, щиглики, цокання часів, що видаються предметом;
- від предмета виходить характерний запах мигдалю або іншій незвичайний запах, на зовнішній оболонці присутні масляні плями.

Чинники, що служать приводом для побоювання:

- перебування підозрілих осіб до виявлення цього предмета,
- наявність погроз, висловлених особисто, по телефону або в поштових відправленнях.

Дії персоналу об'єкта при виявленні предмету, схожого на вибуховий пристрій:

- **суворо забороняється** самостійно здійснювати з виявленим підозрілим предметом будь-які дії, а саме: не наближатися, не торкати, не розкривати, не переміщати знахідку, не заливати її рідиною, не засипати піском і ґрунтом, не користуватися радіо- і електроапаратурою, переговорними пристроями (в тому числі мобільними телефонами);
- негайно повідомте про виявлений підозрілий предмет (вказавши точне місце його перебування, час виявлення та зовнішній вигляд) своєму керівництву або черговій службі (службам безпеки, охорони) об'єкту, а у разі неможливості встановлення зв'язку з ними *особисто* правоохоронному органу УМВСУ - тел. 102, УСБУ - тел. 37-92-44 чи підрозділу Управління ДСНС за телефоном 101. Надалі дійте за їхніми вказівками.

Дії посадових осіб об'єкта, які отримали інформацію про виявлений предмет з ознаками вибухового пристрою:

- дайте вказівку не наближатися, не торкати, не розкривати, не переміщати знахідку, не заливати її рідиною, не засипати піском і ґрунтом, не користуватися радіо- і електроапаратурою, переговорними пристроями (в тому числі мобільними телефонами);

- зафіксуйте точне місце перебування і час виявлення підозрілого предмета, а також установчі дані осіб, що знайшли предмет. Забезпечте їхню присутність до моменту прибуття представників правоохоронних органів;
- терміново повідомте про подію своєму керівництву (черговій службі, службам безпеки, охорони об'єкту) і *через нього* або *особисто* місцевому правоохоронному органу УМВСУ - тел. 102, УСБУ - тел. 37-92-44 чи підрозділу Управління ДСНС за телефоном 101;
- при наявності підстав (існуванні реальної загрози життю та здоров'ю людей внаслідок очікуваного вибуху) організуйте евакуацію персоналу,

8

використовуючи маршрути, віддалені від місця перебування підозрілого предмета;

- дайте вказівку співробітникам охорони оточити місце розташування предмета, знаходитися на безпечній відстані від нього або в місцях, що забезпечують захист (кут будівлі, колонна, товсте дерево, автомобіль та ін.) і вести спостереження;
- при необхідності організуйте відключення побутових і виробничих комунікацій газу, води й електрики;
- підсильте контроль за роботою особового складу охорони по всьому об'єкту;
- не знижуючи рівень охорони об'єкта, забезпечте можливість безперешкодного проходу або проїзду до предмета співробітників і транспорту органів реагування (УМВС, УСБУ, ГУ МНС, управління охорони здоров'я та ін.);
- надайте можливість прибулим правоохоронцям опитати заявника та інших осіб, які володіють інформацією про подію, що сталася;
- далі дійте за вказівками представників правоохоронних органів.

3. При надходженні погрози по телефону:

Телефон є засобом зв'язку, який найчастіше використовують як злочинці (для передачі повідомлень про закладені бомби, захоплення людей і пред'явлення політичних або інших вимог), так і "телефонні хулігани", які висловлюють мнимі погрози. Приймаючи анонімне телефонне повідомлення про можливе здійснення актів тероризму необхідно пам'ятати, що вони несуть важливу криміналістичну інформацію, тому в розмові з анонімом необхідно запам'ятати і зафіксувати на паперові якнайбільше даних.

Дії особи, що отримує телефонне повідомлення :

- зафіксуйте дату, час і тривалість анонімного повідомлення, місце установки та номер телефону, на який воно надійшло, приналежність конкретному підрозділу і співробітнику;
- під час розмови прийміть міри до запису фонограми анонімного повідомлення, визначення номера телефону анонімного абонента шляхом використання технічних можливостей даного телефонного апарата. При відсутності таких можливостей через співробітників, що знаходяться поруч, спробуйте повідомити про анонімне повідомлення чергового об'єкту (службу безпеки, охорони), правоохоронні органи за телефонами УМВСУ - тел. 102, УСБУ-тел. 37-92-44;

- при одержанні анонімного повідомлення спробуйте “зав’язати розмову” з анонімом і з’ясувати конкретну інформацію про його особу, професію, місце перебування і, якщо можливо, схилити до добровільного відмовлення від задуманої акції. У будь-якому випадку постарайтесь під час розмови отримати відповіді на наступні запитання:

куди, кому, за яким телефоном дзвонить ця особа?

які конкретно (дослівно) вимоги вона висуває?

висуває вимоги особисто, виступає в ролі посередника або представляє якусь групу осіб?

на яких умовах згодна відмовитись від задуманого?

як і коли з нею можна зв’язатися?

9

кому Ви можете або повинні повідомити про цей дзвінок?

При цьому намагайтеся добитись від особи, що телефонує, максимально можливого проміжку часу для прийняття Вами та Вашим керівництвом рішень або здійснення якихось контрзаходів;

- по закінченню розмови з анонімом негайно повідомте про її зміст своєму керівництву або черговій службі (службам безпеки, охорони) об’єкту, а у разі неможливості встановлення зв’язку з ними *особисто* органам внутрішніх справ (тел.102)чи СБ України (тел. 37-92-44);

- по пам’яті складіть докладний опис висловлених погроз або повідомлень про передбачувані акти тероризму, а також висунутих ультиматумів та інших вимог;

- усі дані про зміст погроз або вимог, викладених анонімним абонентом, характеристику його голосу, мови, манери викладу погроз і вимог повідомте своєму керівництву (черговому об’єкту, відповідальним особам служб безпеки, охорони) чи представникам правоохоронних органів;

- для уникнення поширення чуток і паніки обговорювати отриману від аноніма інформацію з іншими співробітниками не рекомендується;

- при надходженні погрози на телефонний апарат з автоматичним визначником номера і звукозаписним пристроєм, відразу після завершення розмови з анонімом витягніть касету (мінідиск) з аудіозаписом і прийміть заходів щодо її збереження. Негайно встановіть на її місце нову касету для запису можливого наступного дзвінка зловмисника.

Дії посадових осіб об’єкта, яким повідомили про надходження телефонного дзвінка з інформацією терористичного спрямування:

- забезпечте негайне доведення одержаної по телефону інформації до відома свого керівництва (чергового об’єкта, відповідальних осіб служб безпеки, охорони) і *через нього* або *особисто* до органів внутрішніх справ (тел.: 102), СБ України (тел. 37-92-44) чи до інших органів державної виконавчої влади;

- прийміть необхідних заходів з попередження і локалізації негативних наслідків, передусім у разі потреби організуйте евакуацію людей, що потрапляють в зону вірогідного ураження, згідно плану евакуації;

- забезпечте безперешкодну роботу на місці події оперативно-слідчих груп та спеціальних підрозділів правоохоронних органів.

4. При надходженні погрози в письмовій формі :

Погрози в письмовій формі можуть надійти в організацію як по поштовому каналу, так і в результаті виявлення різного роду анонімних матеріалів (записки, надписи, інформація, що записана на дискеті тощо).

Дії персоналу та посадових осіб при отриманні анонімного матеріалу, щомістить погрози терористичного характеру:

- поведіться з матеріалом максимально обережно, уберіть його в чистий, що щільно закривається, поліетиленовий пакет або файл (край яких доцільно скріпити степлером) та помістіть в окрему жорстку папку;
- постарайтеся не залишати на документі відбитків своїх пальців. Користуйтеся пінцетом або беріть документ торкаючись лише його кромки;

10

- якщо документ надійшов у конверті, його відкриття здійснюється лише з правої чи лівої сторони обережним відрізанням кромки ножицями;
- зберігайте все: сам документ з текстом, будь-які вкладення, конверт та упаковку, нічого не викидайте;
- не збільшуйте коло осіб, ознайомих зі змістом документу;
- упаковані вказаним способом анонімні документи направте до правоохоронних органів з супровідним листом, в якому мають бути зазначені конкретні ознаки анонімних матеріалів (вид, кількість, у який спосіб і на чому виготовлені, з яких слів починається і якими закінчується текст, наявність підпису та т.ін.), а також обставини, пов'язані з їх розповсюдженням, виявленням або отриманням;
- анонімні документи не повинні зшиватися, склеюватися, на них не дозволяється робити підписи, підкреслювати чи обводити окремі місця в тексті, писати резолюції та вказівки, також забороняється їх м'яти та згинати.

При виконанні резолюцій та інших надписів на супровідних документах не повинно залишатися слідів тиску на анонімних матеріалах.

Реєстраційний штамп проставляється лише на супровідних листах організації і заявах громадян, що передали анонімні документи до інстанцій.

5. Вибух на території об'єкта:

У випадку вибуху необхідно негайно організувати і забезпечити виконання наступних основних заходів:

- за списком екстреного оповіщення викликати на об'єкт пожежних, швидку допомогу, рятувальників, комунальні служби (газ, електрика, тепло);
 - за списком екстреного оповіщення повідомити про подію керівництво (адміністрацію) підприємства та правоохоронні органи;
 - організувати евакуацію персоналу з вогнища вибуху, зруйнованих або ушкоджених вибухом приміщень;
- до прибуття служби швидкої допомоги надати постраждалим первинну медичну допомогу;
- відключити подачу електроенергії, газу, води, тепла в ушкоджені вибухом приміщення;

- оточити місце вибуху силами служб охорони, безпеки і забезпечити його ізоляцію до прибуття компетентних органів;
- наявними силами організуйте огляд прилеглої території з метою виявлення інших закладених вибухових пристроїв;
- при виникненні пожежі вжити заходів щодо його гасіння власними силами і наявними протипожежними засобами.

6. Захоплення заручників:

Дії персоналу об'єкта при виявленні ознак захоплення заручників:

- негайно повідомте про надзвичайну подію своєму керівництву або черговій службі (службам безпеки, охорони) об'єкту, а у разі неможливості встановлення зв'язку з ними *особисто* органам внутрішніх справ (тел.: 102) чи СБ України (тел.: 37-92-44). При цьому вкажіть точне місце та можливо відомі обставини захоплення: кількість заручників, їх місце перебування і стан, наявність потерпілих, кількість терористів, їх озброєння, вимоги, установчі дані тощо. У

11

подальшому дійте за їх вказівками, будьте готові надати всю відому Вам інформацію правоохоронцям.

Дії посадових осіб об'єкта, які отримали інформацію про захоплення заручників:

- терміново повідомте про подію своєму керівництву (черговій службі, службам безпеки, охорони об'єкту) і через нього або особисто органам внутрішніх справ (тел.:102), СБ України (тел.: 37-92-44) чи іншим органам державної виконавчої влади. При цьому вкажіть точне місце та можливо відомі обставини захоплення: кількість заручників, їх місце перебування і стан, наявність потерпілих, кількість терористів, їх озброєння, вимоги, установчі дані, обстановка, що складається на об'єкті, вжиті заходи реагування тощо;
- забороняється вступати в переговори з терористами за власною ініціативою;
- по можливості організуйте блокування місця події, використовуючи технічні засоби охорони;
- підвищити пильність охоронців на всіх постах. Переведіть систему відеоспостереження об'єкта в режим запису;
- при необхідності виконуйте вимоги терористів, якщо це не пов'язано з заподіянням шкоди життю і здоров'ю людей, не ризикуйте власним життям;
- у разі вимушеного вступу до переговорів забороняється ініціативно пропонувати терористам будь-які послуги;
- не провокуйте дії, що можуть потягти за собою застосування терористами зброї;
- по можливості забезпечте приховану евакуацію персоналу та інших осіб, що знаходяться поза місцем захоплення заручників;
- при необхідності організуйте надання первинної медичної допомоги потерпілим, що перебувають поза межами уразливої зони;
- припиніть доступ на об'єкт людей і проїзд автотранспорту;
- вживіть заходів до безперешкодного проходу і проїзду на об'єкт співробітників правоохоронних органів;

- організуйте терміновий збір працівників режимних, охоронних та аварійно-рятувальних служб об'єкту;
- після прибуття спецпідрозділів правоохоронних органів надайте їм максимальне сприяння в організації антитерористичних заходів, в тому числі: необхідну інформацію щодо обставин захоплення, а також схеми об'єкта, поповерхові плани, схеми розташування систем відеоспостереження, вентиляції, електропостачання та ін.;
- надалі дійте відповідно до розпоряджень представника оперативного штабу антитерористичної операції.

7. Одержання сигналу про евакуацію:

Якщо ви знаходитесь на своєму робочому місці, послідовно виконайте наступні дії:

- без поспіху, істерик і паніки зберіть службові документи в сейф або в шухляди столу, що закриваються на ключ;
 - візьміть з собою особисті речі, документи, гроші, цінності;
 - закрийте вікна, вимкніть оргтехніку, електроприлади, освітлення;
- 12
- візьміть з собою і при необхідності використовуйте індивідуальні засоби захисту (протигази, респіратор);
 - закрийте двері на ключ, ключ залишіть у замку;
 - залишіть приміщення, рухайтесь маршрутами, які позначені в схемах евакуації;
 - повертайтеся в залишене приміщення тільки після дозволу відповідальних осіб.